

December 2009
Robert Broekman
(22764)

Grant Thornton Bankkrediet

Een onderzoek naar bankkrediet onder bedrijven

Inhoudsopgave

- 1 Inleiding
- 2 Onderzoeksverantwoording
- 3 Managementsamenvatting
- 4 Resultaten
- B Bijlagen

1 Inleiding

Inleiding

4

In opdracht van Grant Thornton heeft Intomart GfK een onderzoek uitgevoerd naar de opvattingen en het gebruik van bankkrediet binnen het MKB.

Hiervoor zijn 1031 mensen ondervraagd die werkzaam zijn bij een midden- en kleinbedrijf (MKB) van 25 tot 250 werknemers en eind- of medeverantwoordelijk zijn voor bankzaken binnen het bedrijf. Hiervan gaf 39% aan een bankkrediet te hebben aangevraagd of dit van plan te zijn. Onder deze respondenten is het onderzoek verder uitgevoerd.

De volgende aspecten zijn in dit onderzoek aan bod gekomen:

- Maken bedrijven binnen het MKB gebruik van bankkrediet?
- Hoe toegankelijk is bankkrediet en hoe transparant zijn de procedures?
- Maakt men, indien bekend, gebruik van overheidssubsidie met betrekking tot innovatie en duurzaamheid?
- Hoe open en rechtvaardig is het klimaat omtrent kredietverstrekking?
- Is men op de hoogte van Standard Business Reporting (SBR) en maakt men hier gebruik van of is men bereid over te stappen?
- Diverse achtergrondkenmerken: aantal werknemers, sector, provincie, functie, leeftijd, geslacht.

Indien er interessante significante verschillen naar achtergrondkenmerken optreden (met een betrouwbaarheidsinterval van 95%), wordt dit op de sheet aangegeven in het tekstblok.

2 Onderzoeksverantwoording

Onderzoeksverantwoording: een samenvatting

- Veldwerk:** Online (CAWI) op deelnemers van het Intomart GfK Online panel dat bestaat uit ca. 127.000 personen
- Veldwerkperiode:** 19 november t/m 30 november 2009
- Doelgroep:** Mensen werkzaam bij een MKB van 25 tot 250 werknemers, die eind- of medeverantwoordelijk zijn voor bankzaken binnen het bedrijf
- Steekproef:** N= 407. Totaal zijn 1720 respondenten uitgenodigd voor het onderzoek. Hiervan hebben er 1031 gereageerd, waarvan er 407 een bankkrediet hebben aangevraagd of van plan zijn. De data is na het veldwerk niet herwogen.
- Rapportage:** In deze PowerPoint staan alle uitkomsten weergegeven, uitgesplitst naar totaal, respondenten die bankkrediet hebben aangevraagd, respondenten die dit van plan zijn en zij die zowel een bankkrediet hebben aangevraagd als dit in de toekomst wederom van plan zijn. Naast deze PowerPoint rapportage is er eveneens een uitgebreid tabellenboek en een SPSS bestand beschikbaar.

3 Managementsamenvatting

Managementsamenvatting I

8

AANVRAGEN

- Tweederde van de MKB'ers heeft de afgelopen 2 jaar **geen** bankkrediet aangevraagd en is het ook niet van plan.
- 30% van de ondervraagde respondenten heeft in de afgelopen 2 jaar een bankkrediet aangevraagd. Ruim 90% van deze aanvragen is gehonoreerd. Een kwart van de ondervraagde respondenten is van plan de komende 12 maanden een kredietaanvraag te doen. Een op de vijf bedrijven heeft het twee jaar geleden aangevraagd en overweegt het nu weer.
- Van de bedrijven die het aangevraagd hebben of van plan zijn vindt tweederde dat ze voldoende toegang hebben. Dit gevoel is het minst sterk onder bedrijven die het komende jaar voor het eerst een aanvraag verwachten te doen.
- De helft van de aanvragen wordt gedaan bij ,een of meerdere, banken. Tweederde verwacht dat deze aanvraag succesvol zal zijn.
- Het bankkrediet is in tweederde van de gevallen bedoeld voor investeringen voor innovatie of duurzame projecten. Bijna iedereen is bekend met de overheidssubsidie voor projecten op dit gebied.

Managementsamenvatting II

WAARDERING

- Tweederde vindt het bankkrediet bij banken te duur en ook vindt de helft dat er onvoldoende openheid is bij banken over de opbouw van de rente. De beoordelingscriteria van banken bij een kredietaanvraag zijn bij éénderde duidelijk. Vooral bedrijven die komend jaar voor het eerst van plan zijn een kredietaanvraag in te dienen vinden de criteria onduidelijk.
- De helft van de ondervraagde bedrijven vindt de behandelingsduur van een kredietaanvraag te lang en tweevijfde zou overstappen naar een andere bank indien die een kortere behandelingsduur zou hanteren.
- Een manier om een kredietaanvraag te vergemakkelijken is door gebruik te maken van SBR (Standard Business Reporting). Dit is echter maar bij één op de vijf bedrijven bekend en minder dan één op de tien maar hier al gebruik van. Een kwart van de niet-gebruikers overweegt over te stappen naar SBR als hun accountant de mogelijkheid biedt.

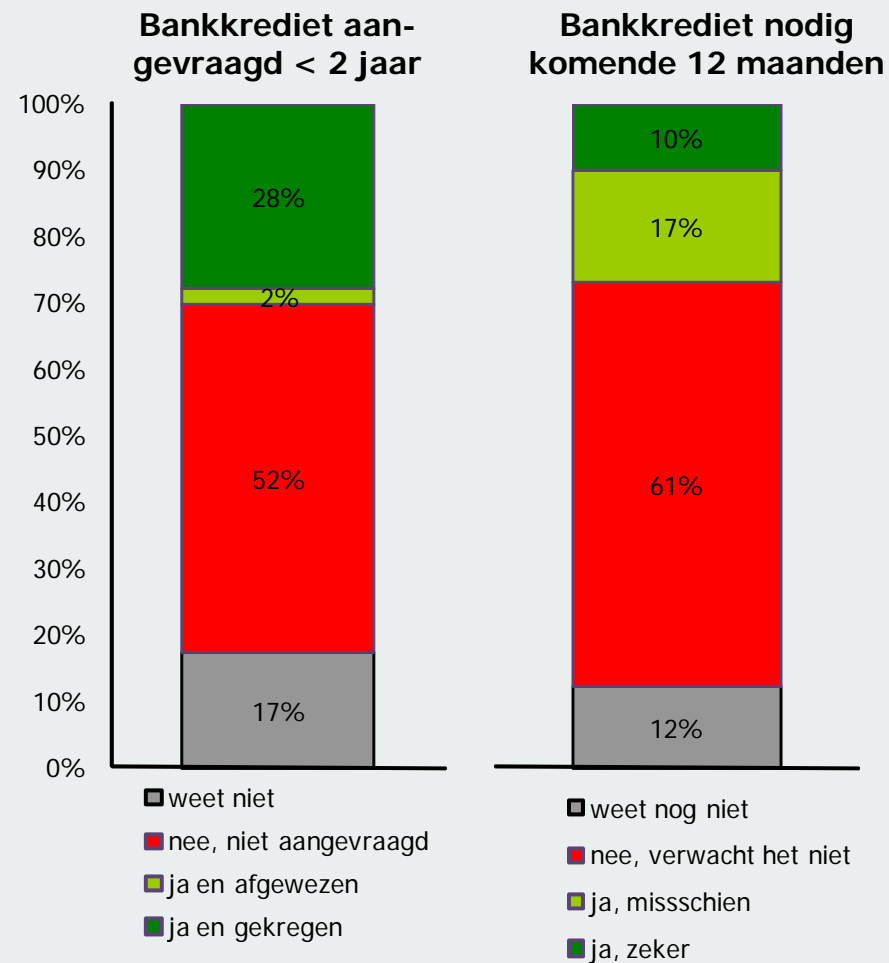
STIMULEREN KAPITAALMARKT

- Om kredietverstrekking door banken te stimuleren zou de Nederlandse Bank net als de Zweedse centrale bank stalgeld kunnen rekenen. Tweederde van de respondenten zou dit toejuichen. Een kwart van de ondervraagde respondenten kan hier geen mening over geven.
- Een andere mogelijke maatregel is het verplichten van institutionele beleggers om in kredietverlening te stappen. Tweederde van de bedrijven vindt dat geen goede maatregel. Dit ondanks het feit dat de helft van de respondenten vindt dat er te weinig concurrentie tussen de banken onderling is.

4 Resultaten

Van alle bedrijven binnen de doelgroep heeft 30% een bankkrediet aangevraagd en verwacht 27% dit nog te zullen doen.

11

V1. Heeft uw bedrijf in de afgelopen twee jaar een bankkrediet aangevraagd bij banken?
 V2. Verwacht u de komende twaalf maanden bankkrediet nodig te hebben?

Bruto Basis n=1031

Tweederde van de ondervraagde bedrijven zag en ziet geen noodzaak voor een bankkrediet.

		Bankkrediet aangevraagd				
		ja, gekregen	ja, afgewezen	niet aangevraagd	weet niet	
Van plan	zeker van plan	8%	1%	1%	0%	10%
	misschien van plan	9%	1%	6%	1%	17%
	niet	10%	0%	44%	6%	61%
	weet niet	1%	0%	1%	10%	12%
		28%	2%	52%	17%	100%

12

18% heeft het in de afgelopen 2 jaar aangevraagd en is het nu weer van plan

12% heeft het in de afgelopen 2 jaar aangevraagd en is het nu NIET weer van plan

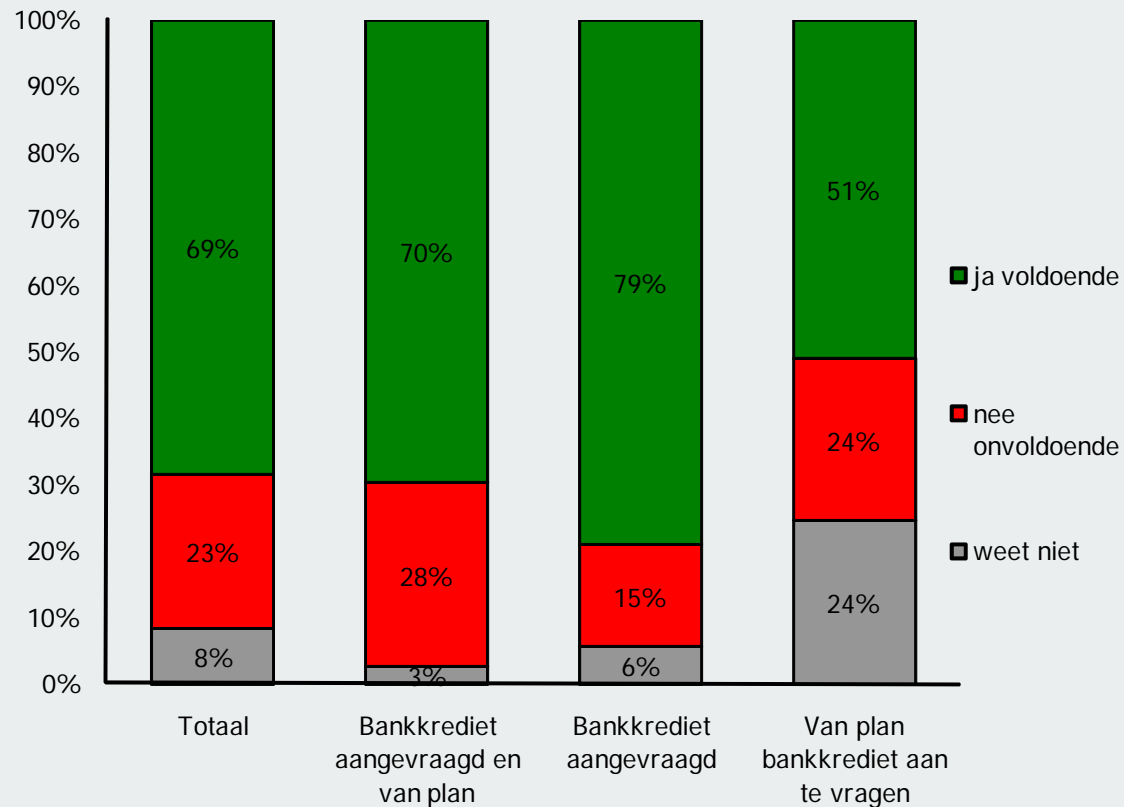
9% is het komend jaar voor het eerst van plan

61% heeft het in de afgelopen 2 jaar niet aangevraagd en is het ook niet van plan

Aan de eerste drie groepen zijn vervolgvragen gesteld.

Tweederde van de bedrijven vindt de toegang tot bankkrediet voldoende. Bedrijven die verwachten een bankkrediet aan te vragen zijn minder positief.

13

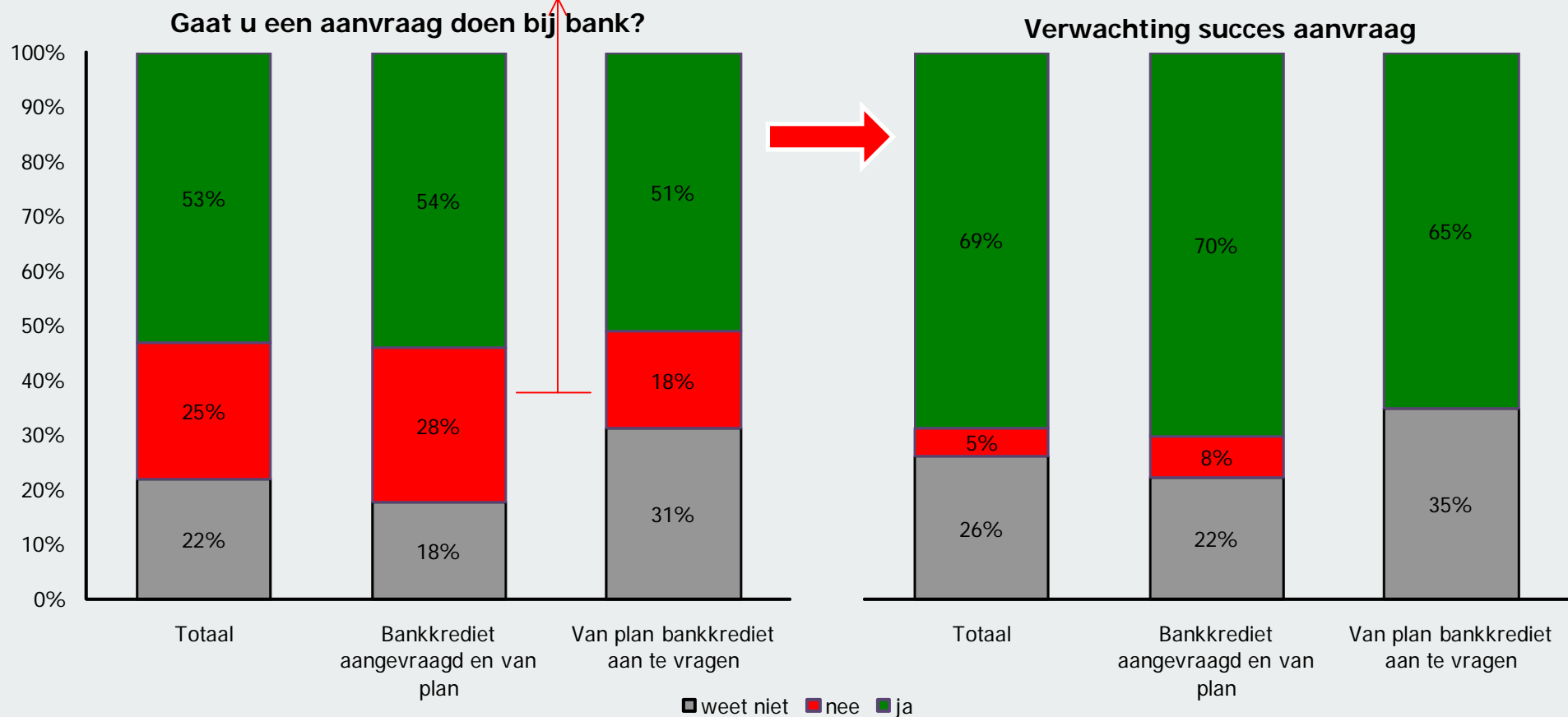
V3. Vindt u dat u voldoende toegang heeft tot bankkrediet?

Basis n=407

De helft van de bedrijven gaat een bankkrediet aanvragen bij één of meerdere banken. Slechts 69% hiervan verwacht dat deze aanvraag succesvol zal zijn.

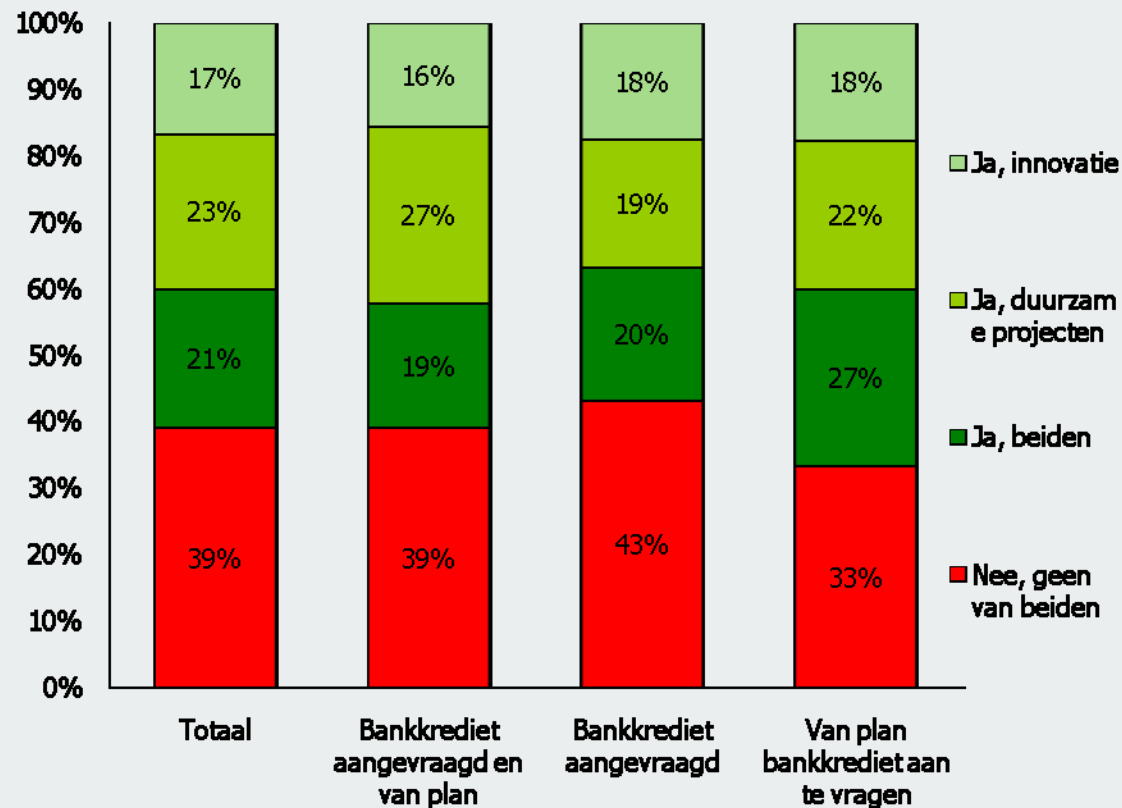
14

Reden voor het niet doen van een aanvraag:
 - Momenteel geen noodzaak
 - Is naar tevredenheid geregeld bij huidige bank

Tweederde van het bankkrediet is bedoeld voor innovatie- en duurzaamheidsprojecten. Dit is met name het geval voor toekomstige aanvragen.

15

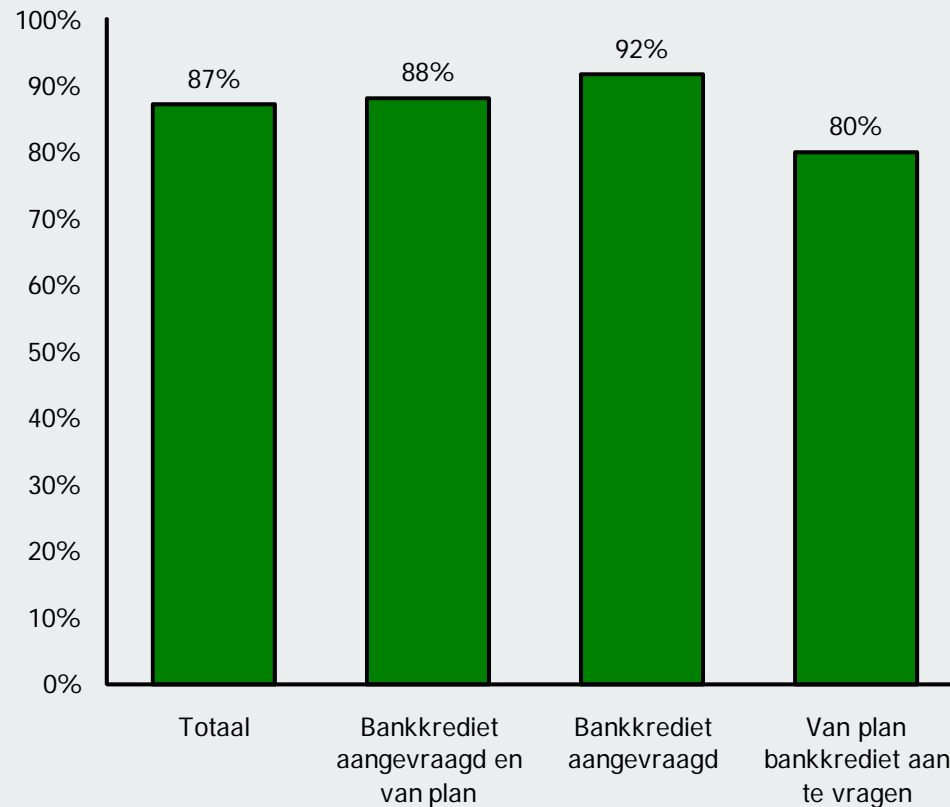

V7a. Hebben de investeringen waarvoor u bankkrediet nodig heeft betrekking op innovatie en/en duurzame projecten?

Basis n=407

De overgrote meerderheid van de bedrijven is op de hoogte van de beschikbaarheid van subsidies voor innovatie en duurzaamheid.

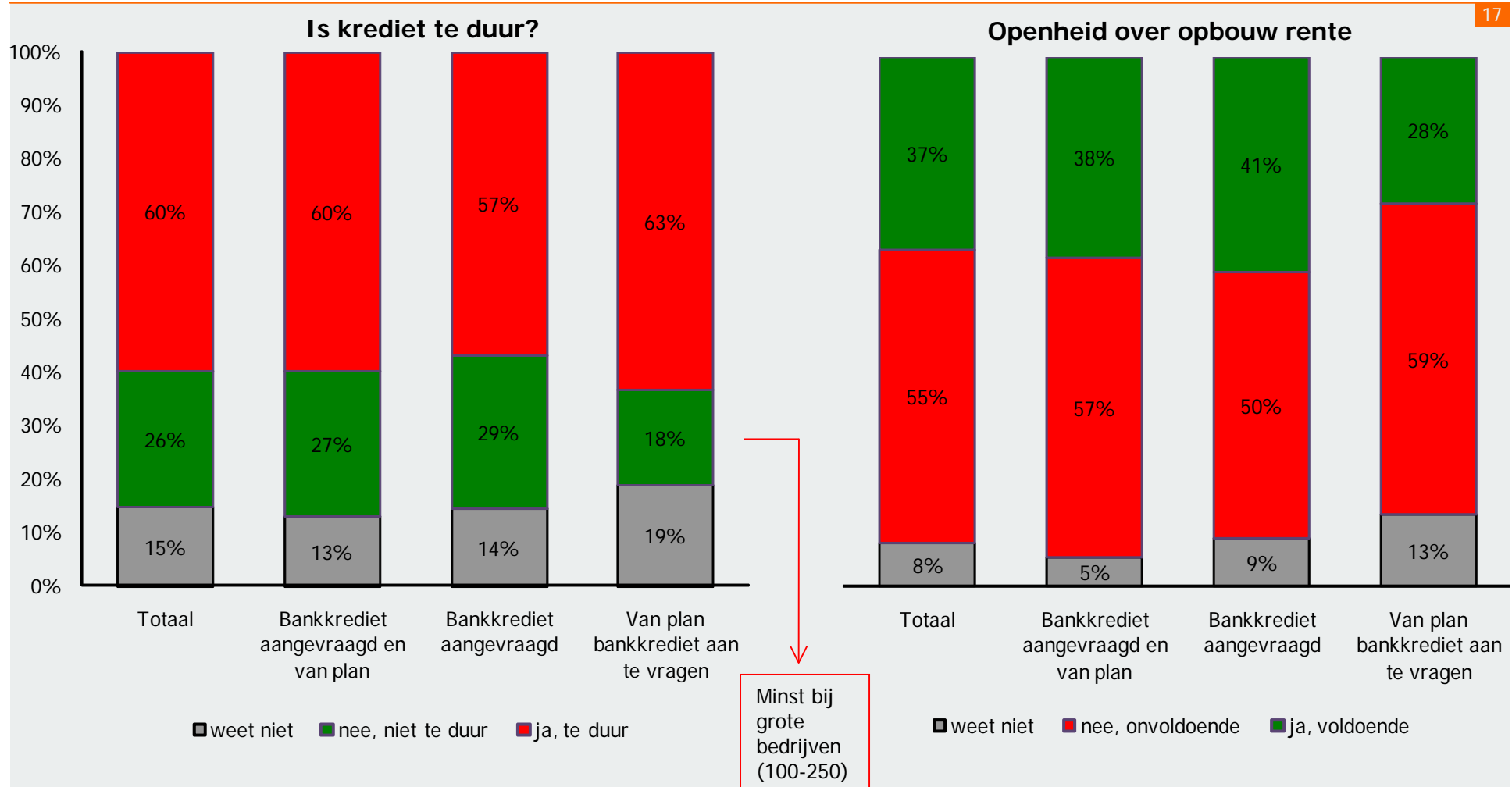
16

V7b. Bent u zich bewust van het feit dat voor projecten op het gebied van innovatie en duurzaamheid overheidssubsidies beschikbaar zijn?

Selectie: Bedrijven die bankkrediet aanvragen voor innovatieve en duurzame projecten, n=248

60% van de bedrijven vindt bankkrediet te duur. Een ruime meerderheid geeft aan de openheid van banken over de opbouw van de rente onvoldoende te vinden.

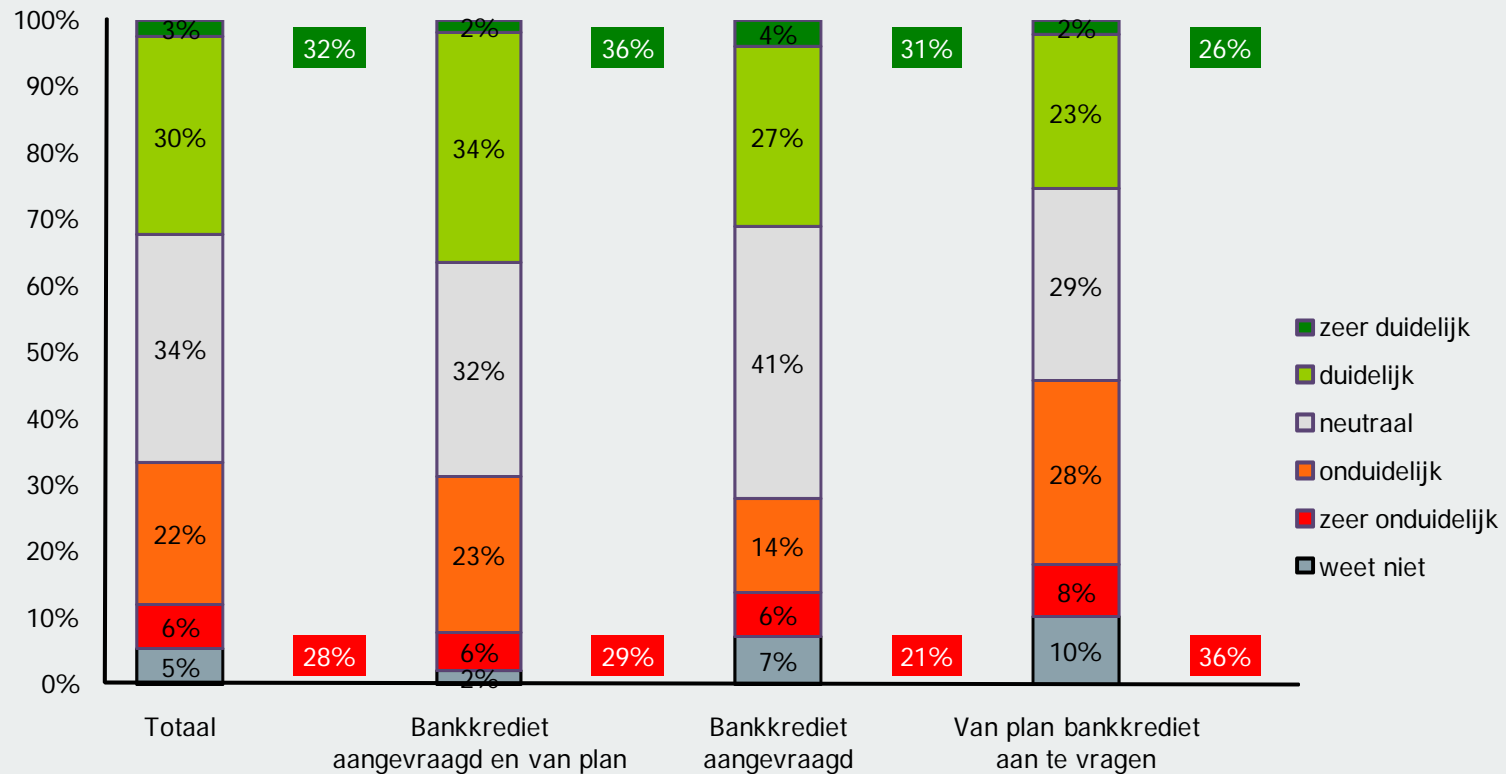
V8. Is krediet bij banken volgens u te duur?

V10. Zijn banken voldoende open over de opbouw van de rente?

Basis n=407

Een derde van de bedrijven vindt de beoordelingscriteria van banken onduidelijk. Binnen bedrijven die geen bankkrediet hebben aangevraagd maar dat wel van plan zijn is de onduidelijkheid groter.

18

Basis n=407

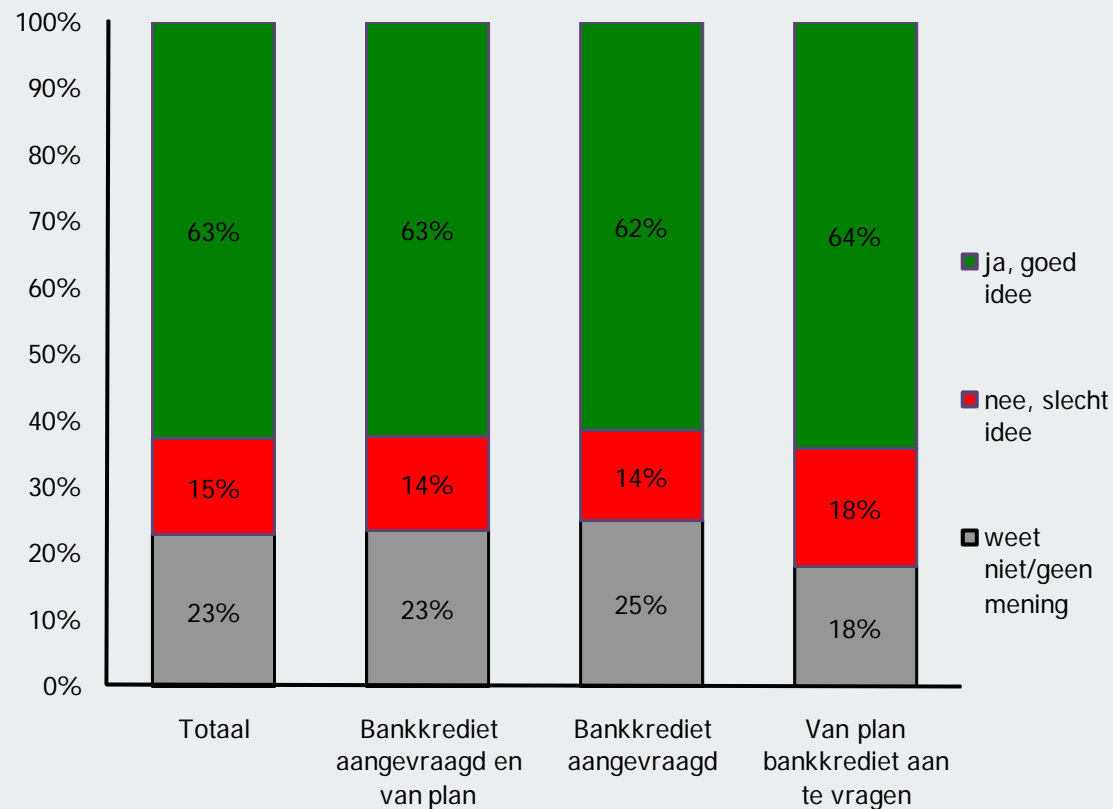
Grant Thornton

V9. In hoeverre vindt u de beoordelingscriteria van banken bij kredietaanvraag duidelijk?

INTOMART GfK

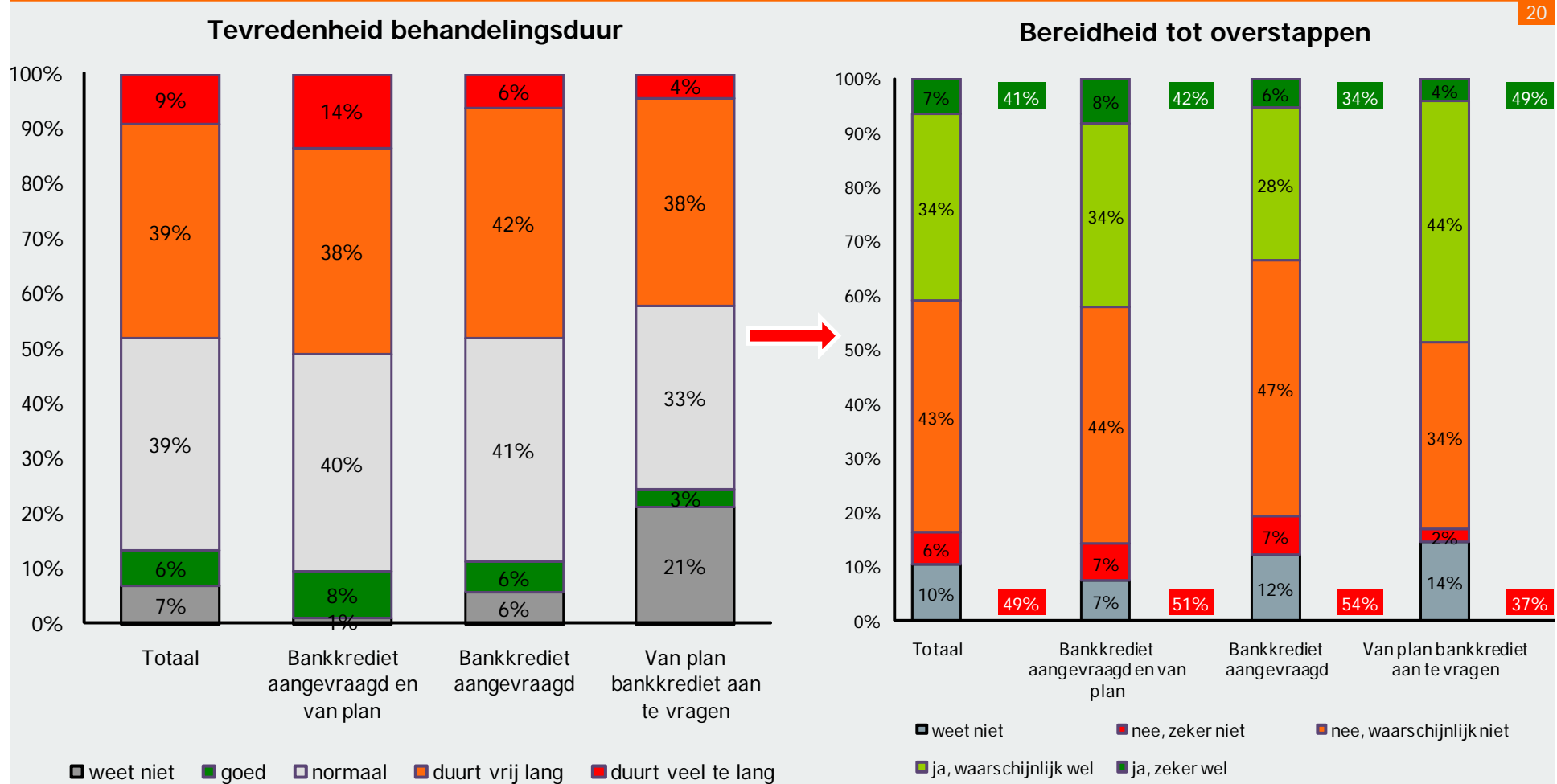
Tweederde vindt het een goed idee wanneer de Nederlandse Bank 'stalgeld' zou invoeren om het verstrekken van krediet door banken te stimuleren.

19

Basis n=407

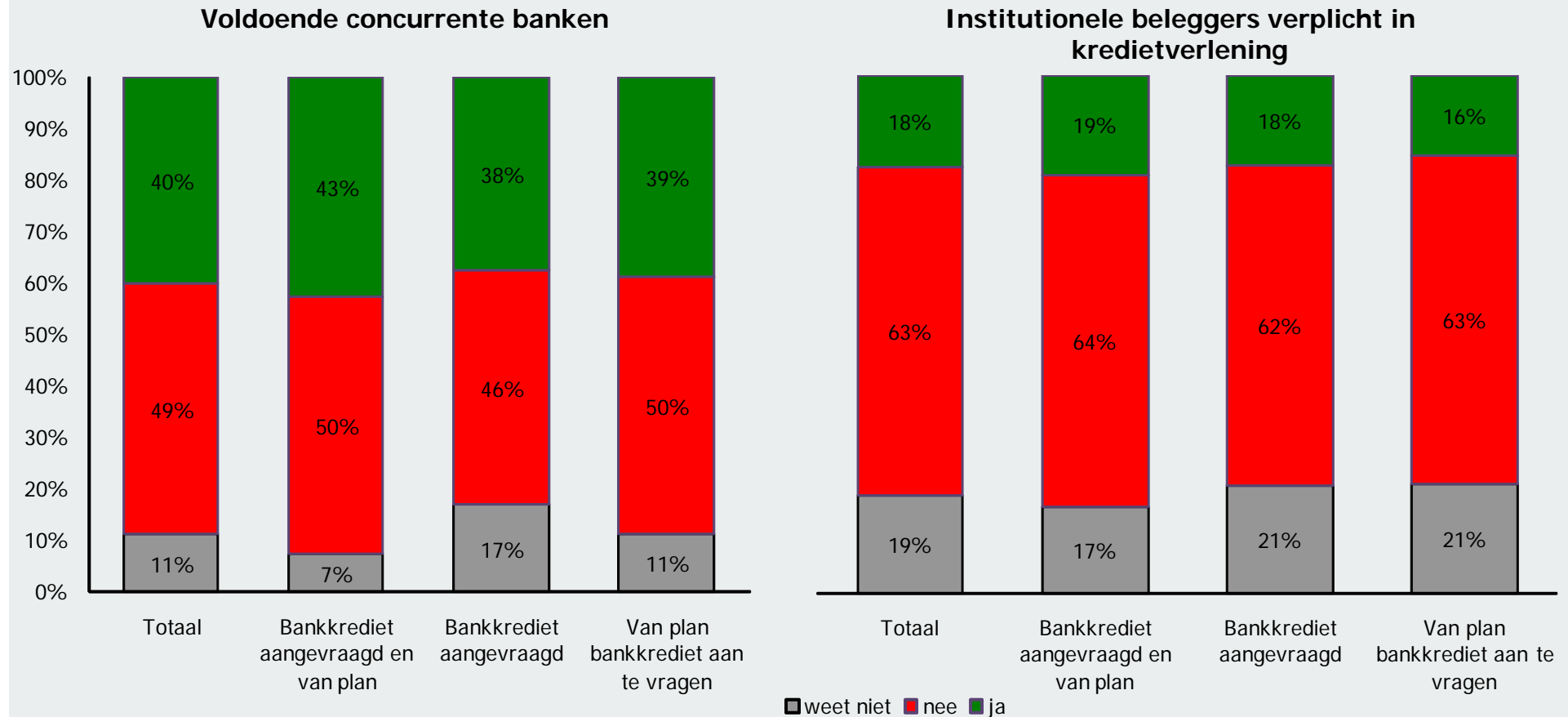
Bijna de helft van de bedrijven vindt de behandelingduur van kredietaanvragen te lang. Tweevijfde zou overstappen als dit de behandelingsduur zou verkorten.

Basis n=407

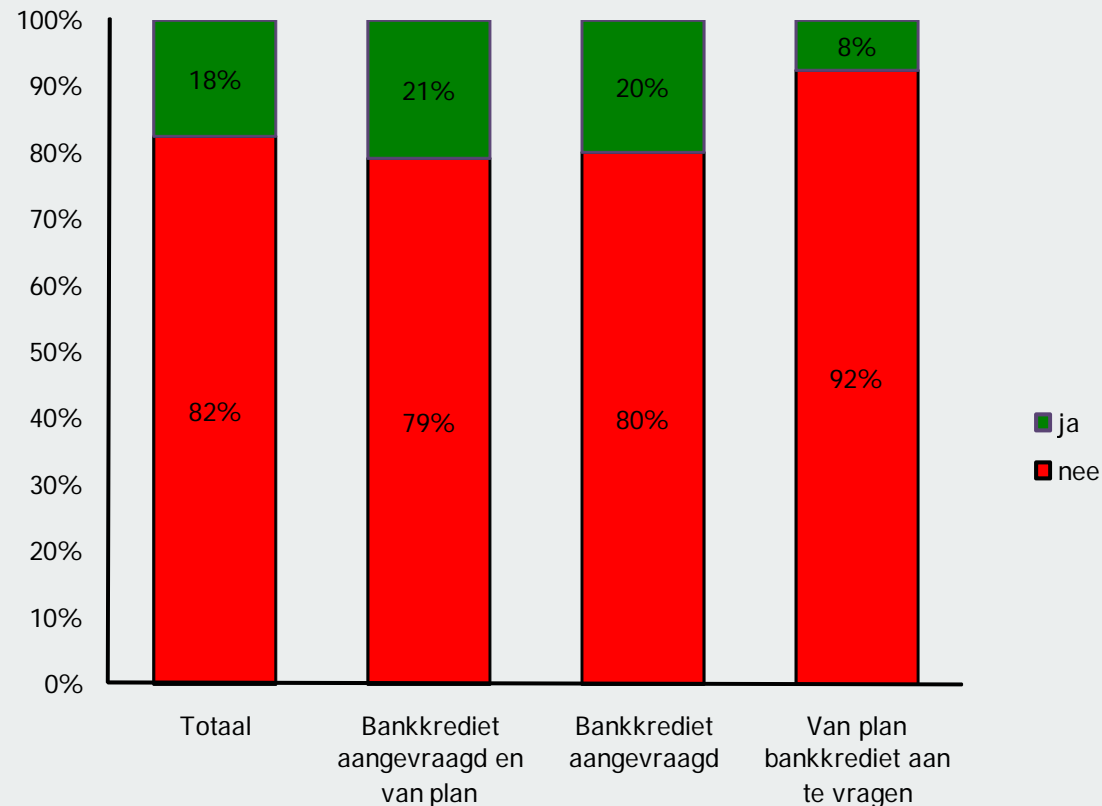
De helft van de bedrijven vindt de concurrentie onder banken onvoldoende. Desalniettemin is slechts 18% is van mening dat het institutionele beleggers verplicht moet worden krediet te verlenen.

21

Het Standard Business Report is bij 18% van de bedrijven bekend. Onder bedrijven die voor het eerst een aanvraag verwachten te doen ligt dit lager.

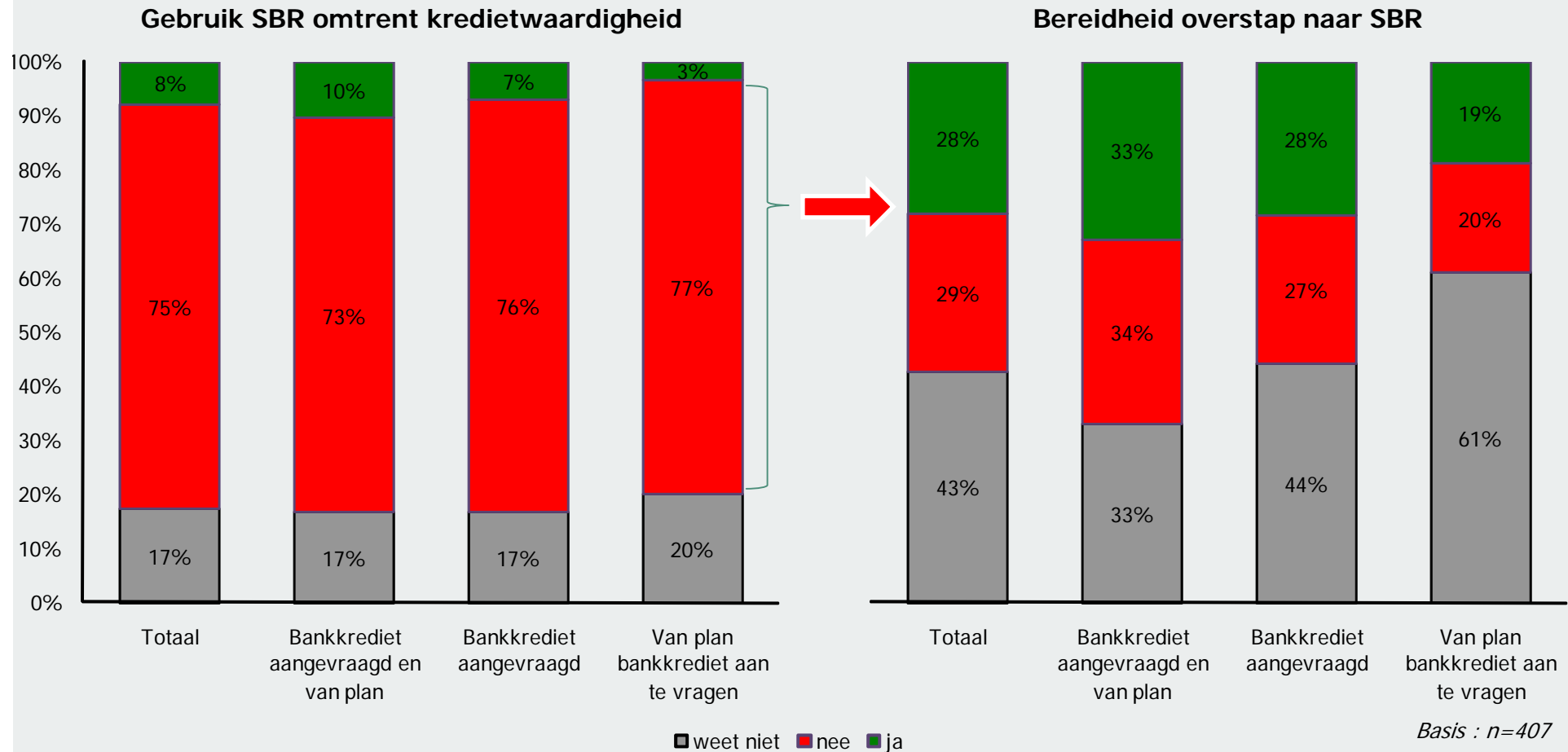
22

V16. Bent u bekend met Standard Business Reporting (SBR)?

Basis n=407

8% van de bedrijven maakt gebruik van het SBR. Als de mogelijkheid geboden zou worden stelt 28% van de bedrijven die er geen gebruik van maken bereid te zijn over te stappen.

Basis : n=407

V17. Door het op basis van Standard Business Reporting (SBR) elektronisch indienen van de verkorte winstaangifte Vennootschapsbelasting bij de Belastingdienst kunt u vervolgens op dezelfde wijze gemakkelijker en sneller rapporteren aan de bank omtrent uw kredietwaardigheid. Maakt uw bedrijf gebruik van deze mogelijkheid?

V18. Bent u van plan om die overstap te maken als uw accountant u deze mogelijkheid biedt?

Selectie 18: Maakt geen gebruik van SBR, n=304

Sociaal demografische kenmerken

24

Achtergrondinformatie				
	Totaal	Bankkrediet aangevraagd en van plan	Bankkrediet aangevraagd	Van plan bankkrediet aan te vragen
	(n=407)	(n=192)	(n=125)	(n=90)
Geslacht				
man	67%	72%	61%	67%
vrouw	33%	28%	39%	33%
Leeftijd				
18-34 jaar	21%	19%	21%	27%
35-49 jaar	50%	52%	52%	44%
50 jaar of ouder	29%	29%	27%	29%
Sector				
Landbouw en visserij	2%	2%	2%	0%
Industrie	15%	15%	15%	12%
Bouwnijverheid	9%	10%	10%	3%
Groothandel	8%	9%	7%	8%
Detailhandel	7%	7%	7%	8%
Horeca	3%	3%	2%	4%
Vervoer & communicatie	4%	5%	5%	3%
Financiën	4%	3%	4%	4%
Zakelijk diensten	25%	24%	24%	29%
Persoonlijke diensten	4%	4%	5%	6%
Anders	19%	18%	18%	22%

Sociaal demografische kenmerken

25

Achtergrondinformatie				
	Totaal (n=407)	Bankkrediet aangevraagd en van plan (n=192)	Bankkrediet aangevraagd (n=125)	Van plan bankkrediet aan te vragen (n=90)
Provincie				
Friesland	3%	3%	6%	1%
Groningen	3%	4%	2%	2%
Drenthe	1%	1%	2%	1%
Overijssel	7%	6%	6%	10%
Gelderland	12%	12%	10%	16%
Noord Holland	18%	16%	19%	22%
Zuid Holland	22%	26%	19%	18%
Limburg	5%	5%	5%	4%
Brabant	16%	16%	18%	12%
Zeeland	3%	4%	3%	3%
Utrecht	8%	7%	10%	9%
Flevoland	1%	1%	1%	1%

B Bijlagen

Onderzoeksverantwoording

Vragenlijst en methode / Veldwerk

27

Vragenlijst en methode

De vragenlijst is in overleg met Grant Thornton opgesteld. Het onderzoek is uitgevoerd door middel van een online vragenlijst (CAWI) onder het Intomart GfK Online panel.

De respondent krijgt via e-mail een uitnodiging voor het onderzoek. In de e-mail is een link opgenomen naar de vragenlijst. Door op de link te klikken opent het onderzoek automatisch en kan de respondent zelf via de computer de vragenlijst invullen. Deze CAWI-benadering biedt het voordeel dat het doorlopen van de vragenlijst automatisch wordt geregeld inclusief selectieve routings. Op deze manier zijn tevens mogelijkheden opgenomen om de vragenlijst te controleren op interne consistentie.

Veldwerk

Het veldwerk voor dit onderzoek werd uitgevoerd in de periode 19 t/m 30 november 2009.

Onderzoeksverantwoording

Steekproef en responsverantwoording

28

Steekproef

De steekproef is getrokken uit het Intomart GfK Online panel. Er is getrokken naar:

Aantal werknemers

20-49 werknemers

50-99 werknemers

100-249 werknemers

Bankzaken

Eind verantwoordelijk voor bankzaken

Mede verantwoordelijk voor bankzaken

Om het aantal werknemers zo goed mogelijk binnen te laten komen hebben wij tellers op de variabele: aantal werknemers gezet. Dit is probleemloos verlopen. De aantallen zijn representatief binnengekomen, een weging was derhalve niet nodig.

Responsverantwoording

Aantal uitgestuurde uitnodigingen	1720
Vragenlijst niet afgemaakt	42
Vragenlijst niet geopend	327
Afgevallen op basis van bedrijfsgrootte	320
Afgevallen op basis van kredietaanvraag	624
RESTEERT:	
Ingevulde vragenlijsten	407

Onderzoeksverantwoording

Rapportage

Rapportage

De rapportage bestaat uit een grafische weergave van de gestelde vragen. Hieraan vooraf gaat een beknopte samenvatting van de resultaten. De uitkomsten zijn geanalyseerd naar geslacht, leeftijd, bedrijfsgrootte, sector en provincie.

De vragenlijst bevat open vragen, waarbij de respondent het gegeven antwoord heeft ingetypt. Deze antwoorden zijn in ongecorrigeerde vorm opgeleverd.

In de rapportage worden relevante significante verschillen aangegeven. Ter verantwoording is in de bijlage een overzicht opgenomen van de betrouwbaarheidsmarges van de uitkomsten (nomogram).

Daar waar de som van de resultaten niet precies op 100% uitkomt, wordt dit veroorzaakt door afrondingsverschillen of was meer dan één antwoord toegestaan.

Certificering

Het onderzoek is uitgevoerd door Intomart GfK, dat behoort tot de internationale GfK-groep. Intomart GfK is gecertificeerd door Lloyd's Register Quality Assurance volgens de normen van NEN-EN-ISO 9001. Tevens worden de richtlijnen van de MOA (MarktOnderzoekAssociatie) en ESOMAR (European Society for Opinion and Marketing Research) in acht genomen. Deze richtlijnen zijn bij Intomart GfK op te vragen. Daarnaast behoort Intomart GfK tot de eerste groep Nederlandse marktonderzoeksbureaus die het nieuwe ISO 20252 certificaat heeft ontvangen dat internationaal speciaal voor markt- en opinieonderzoek in het leven geroepen is.

Nomogram voor nauwkeurigheidsmarges

30

NAUWKEURIGHEID VAN DE UITKOMSTEN

Het is mogelijk dat de resultaten die met een steekproef zijn verkregen, afwijken van de resultaten wanneer de totale populatie ondervraagd zou zijn.

Dat toch met een steekproef wordt gewerkt, berust op de overweging dat de afwijkingen vrijwel zeker binnen bepaalde, op grond van de waarschijnlijkheidstheorie te berekenen, marges blijven. De grootte van de marges is afhankelijk van:

- de gevonden eventuele uitkomsten;
- de omvang van de steekproef (het aantal respondenten) waarbinnen deze uitkomst is verkregen;
- de zekerheid die men verlangt.

Op de volgende pagina is een nomogram opgenomen met behulp waarvan de marges, waarbinnen de afwijking in de uitkomsten met een waarschijnlijkheid van 95% zal blijven, worden afgelezen.

Hiertoe gaat men als volgt te werk:

1. Zoek op de horizontale as de grootte van de respons op.
2. Bepaal het snijpunt van het punt dat de respons aangeeft met de bijbehorende resultatencurve.
3. Ter hoogte van dit snijpunt is op de verticale as de nauwkeurigheid aflezen.

Voorbeeld:

Een uitkomst in een tabel die gebaseerd is op de antwoorden van 350 personen bedraagt bijvoorbeeld 30%. Ter hoogte van de loodlijn vanuit het punt 350 op de horizontale as met de curve van 30 of 70 wordt de nauwkeurigheidsmarge 4.9 gelezen.

Dit houdt in dat de uitkomst die verkregen zou zijn als de gehele populatie ondervraagd zou zijn met een waarschijnlijkheid van 95% zal liggen tussen $(30 - 4.9)\%$ en $(30 + 4.9)\%$, dat wil zeggen tussen 25% en 35%.

Nomogram voor nauwkeurigheidsmarges n=100 t/m 500

31

